Tafsiira Suuratu Yuusuf (AS)-Seensa

Description

Dhugumatti, seenaan Nabiyyoota seenaa nama barsiisuu fi buâ€™aa bayii baayâ€™ee qabuudha. Yommuu seenaa isaanii ilaalan, â€˜Qormaata ciccimaa keessaan erga darbanii booda malee edaa milkaaâ€™inni fi sadarkaa olâ€™aanaa irra gahuun akkanumatti hin argamu!â€™ nama jechisiisa. Nabiyyoonni namoota hunda caala Rabbiitti dhiyoo fi jaallatamoo taâ€™aniidha. Garuu isaan kana hunda waliin qormaata eenyullee hin qoramne qoramu. Kuni kan agarsiisu, milkaaâ€™inni fi sadarkaa olâ€™aana irra gahuun wanta tasaa osoo hin taâ€™in qormaata ciccimoo keessa erga darbanii booda. Namni Rabbii oltaâ€™aatti amane (muâ€™iminni) yommuu kana hunda arguu fi beeku, qormaanni fi rakkooleen isa qunnaman milkaaâ€™innaa fi sadarkaa olâ€™aanatti isa olkaasuuf akka taâ€™e ni hubata. Kanaafu, wanta isa qunnameef hin dallanu, Rabbii oltaâ€™aa hin komatu, â€˜Rabbiin maaliif akkana na godhaa?` hin jedhu. Nabiyyoota fakkeenya gochachuun fuundura isaatti ifa milkaaâ€™innaa fi sadarkaa olâ€™aana irra gahu ilaala.

Mee gargaarsa Rabbiitiin qormaata ciccimoo Nabii Yuusuf (aleyh salaam) ijoollummaa irraa jalqabuun hanga ministeera biyyatti taâ€™uu gahuutti keessa darbee haa ilaallu. Yommuu seenaa isaa qorannu, jireenya keenya ni fooyyessina. Keessumaayyu, dargaggoonni qormaata fedhii jaalalaa waliin rakkatan barnoota guddaa hangana hin jedhamne argatu. Qurâ€™aanni seenaa Yuusuuf osoo garmalee hin gabaabsin, osoo garmalee hin dheeressinis haala baayâ€™ee nama hawwatuu fi barnoota namaaf taâ€™uun dhiyeesse jira. Kanaafu, seenaa Yuusuf ilaalchise wanta Qurâ€™aana keessa jiru yoo dhiyeessine nu gaha.

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾

Maqaa Rabbii Ar-Rahmaan Ar-Rahiim taâ€™een [jalqaba]

﴿الٓرٰۚ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ ١ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ ٢ نَحۡنُ نَقُصُّ عَلَيۡكَ أَحۡسَنَ ٱلۡقَصَصِ بِمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ وَإِن كُنتَ مِن قَبۡلِهِۦ لَمِنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ ٣﴾

â€œAliif Laam Raa. Kunniin Keeyyattoota Kitaaba ifa taâ€™eeti. Akka isin hubattaniif jecha Qurâ€™aana Arabiffaa haala taâ€™een isa buufne. Qurâ€™aana kana gara keetti buusuun

seenaa hundarra bareedaa taâ€™e sitti odeessina, ati isa dura gaafilota irraa turte.â€• Suuratu Yuusuf 12:1-3

â€œ**Kunniin Keeyyattoota Kitaaba ifa taâ€™eeti.â€•** Kana jechuun keeyyattoonni kunniin keeyyattoota kitaaba ifa taâ€™eeti. Kitaabni kunis Qurâ€™aana jechoonni fi hikni isaa ifa taâ€™aniidha. Akkasumas Qurâ€™aanni kuni wantoota namoonni itti hajaman kan ibsuudha.[1]

â€œ**Akka isin hubattaniif jecha Qurâ€™aana Arabiffaa haala taâ€™een isa buufne**.â€• Kana jechuun akka hiika isaa beektaniif, wanta isa keessa jiru hubattaniii fi qajeelcha isaatti hojjattaniif Qurâ€™aana lugaa Arabiffaatiin buufne.[2] Sababni isaas, lugaan Arabiffaa lugaa (qooqa) hunda caalaa ifa kan taâ€™eedha, hiika wantoota sirritti kan ibsuudha, jechoota baayâ€™ee kan qabuudha. Akkasumas, Nabiyyiin xumuraa Araba keessaa waan baheef Qurâ€™aanni Arabiffaan buufame. Ibn Kasiir ni jedha: sababa kanaaf kitaabni kabajamaan lugaa kabajamaan Ergamaa kabajamaa irratti malaykaa kabajamaatiin buuse. Kunis dachii keessatti iddoo hundarra kabajamtu taateti buâ€™e. Buusu kan jalqabe jiâ€™a hundarra kabajamaa keessa. Innis Ramadaana. Gara hundaan ni guuttame.[3]

Islaama keessatti sadarkaa aqliin qabu

Namni aqlii malee sadarkaa isaa ni dhaba, dirqamni isaa ni deema. Gamnoonni gariin akkana jedhu: namni suuraa aqlii of keessaa qabuudha. Osoo aqlii dhabee suuraa qofa qabaate inni namaa miti.

Kanaafi Qurâ€™aanni aqliitti xiyyeefannoo guddaa kenne. Aayaanni baayâ€™een waa hubachuuti kakaasan dhufanii jiru. Shakkii hin qabu, aqliin faarfamaan aqlii haqa beekanatti akka hojjatan nama qajeelchudha. Taâ€™uu baannan, namtichi sammuun isaa qara taâ€™uu dandaâ€™a garuu aaqilaa taâ€™uu dhiisu dandaâ€™a. Haqa ni beeka, garuu fedhii ofii hordofa. Gama biraatiin namtichi tokko sammuun qara taâ€™uu baatus aaqila taâ€™uu dandaâ€™a.

Aqliin aqli kan jedhameef hojii dhumti isaa hin bareenne irraa nama waan qabuufi. Ummanni aqlii akkanaatti garmalee hajamu. Aqliin kuni aqlii jarjaruu irraa nama dhoowwu fi bakka ariifachuun barbaachisuutti duubatti hafuu irraa nama dhoowwudha.

Aqlii fi miira wal madaalchisuun dhimma garmalee barbaachisaa taâ€™eedha. Ummanni miira mararfannaa hin qabne ummata gogaa gatii jireenyaa hin beeknedha. Haa taâ€™uu malee miira duuba fiigun qofti dogongora guddaadha. Kanaafu, miira, aqlii fi shariâ€™aa wal simachiisuun wanta hafuu hin qabneedha. Kunis kan taâ€™uu miira gara aqliitti deebisuun, aqlii immoo gara shariâ€™aatti deebisuuni.

Yeroma abbichi aqlii isaa lugaama shariâ€™aatiin sirreesse, aqliin isaa faarfamaa taâ€™a.

Wantoota barbaachisoo Aqliin ittiin dagaagu:

Akkuma jismiin (qaamni) dagaaguu fi guddatu, aqliinis hanga sadarkaa guutuu gahutti ni dagaaga, ni bilchaata. Wantoota dandeetti aqlii namaa dagaagsan keessaa muraasni kanneen armaan gadiiti:
1ffaaâ€“**Beekumsa:** sababoota gurguddoo dandeettiin aqlii ittiin dagaagu keessaa isa hundarra guddaa taâ€™eedha. Beekumsa shariâ€™aa fi jireenya addunyaa barachuun karaa aqlii ittiin dagaagsanii fi bilcheessanidha.

2ffaaâ€“**Muxannoo**-takkaa muxannoo dhuunfaatiin takkaa immoo muxannoo namoota birootiin aqliin ni dagaaga. Kuni hikmaa Rabbiin oduu warra darbanii nuuf odeesse keessaa tokkoodha.
3ffaaâ€“**Marii**-Namni namoota mariâ€™achiisu aqlii namoota biroo aqlii isaatti dabala. Osoo namni tokko marii irraa kan of gahu taâ€™ee silaa Muhammad ibn Abdullah (sallallahu aleyh wassallam) of gahaa ture. Kana waliinu Gooftaan isaa oltaâ€™e akkana isaan jedha: â€œ**Dhimma keessatti isaan mariâ€™achiisi.**â€• (Suuratu Aali-Imraan 3:159)
4ffaa: **Umrii-** akkuma umriin ol deemuun aqliin namaa dagaagaa fi bilchaataa adeema.[4]

Seenaa hundarra bareedaa

â€œNuti Qurâ€™aana kana gara keetti buusuun seenaa hundarra bareedaa taâ€™e sitti odeessina, ati isa dura gaafilota irraa turte.â€•

Rabbiin azza wajalla maq-dhaala guddinna agarsiisuun dubbata. Sababni isaas, wanti Inni himuuf deemuu guddinna Gooftummaa Isaatiin kan wal simatuudha. Nahnu (Nuti) maqdhaalli jedhu baayâ€™inna osoo hin taâ€™in guddinna agarsiisa.

Hiikni aayah: Yaa Muhammad! Qurâ€™aana kana gara keetti buusuun seenaa hundarra bareedaa taâ€™e sitti himna. Qurâ€™aana kana keessatti oduu warra darbee sitti beeksifna. â€œ**ati isa dura gaafilota irraa turte.â€•** Kana jechuun Qurâ€™aana kana sirratti buusun dura oduu (seenaa) kana warra quba hin qabne keessaa turte. Qurâ€™aanni sirratti buâ€™uun dura seenaa kana quba hin qabdu (hin beektu).[5]

---

[1] Tafsiir Saâ€™dii-453[2] Tafsiir Muyassar-235, Qurxubii-11/241[3] Tafsiir Ibn Kasiir-681[4] Tadabbur Suuratu Yuusuf (aleyh salaam), tahziibu aayaatu lisaaâ€™iliin-Dr Naasir Suleymaan [5] Tafsiir Muyassar-235, Tafsiir Xabarii-13/7

Date Created
June 14, 2021
Author
admin